

Stenogramm

XII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 17.02.2014, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:09 Arupärimine kaitseministri avalduste kohta (nr 375)

2. 15:26 Arupärimine keskkonnatasude tõstmise põhiseadusvastasuse kohta (nr 377)

3. 15:50 Arupärimine raudteel reisirajateveo korraldamise kohta (nr 374)

4. 16:30 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

14:57 Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu! Austatud peaminister! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku viienda töönädala esmaspäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

15:00 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Annan üle arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele. Tegemist on väga delikaatse küsimusega. Nimelt sai Narva linn teada, et 1. märtsist pannakse kinni töövaidluskomisjon. See tähendab, et suuruselt kolmandas Eesti linnas ei ole enam nii tähtsat asja nagu seesama komisjon. Kus need vaidlused hakkavad toimuma? Kuidas on prognoositud, mitukümmend või mitusada inimest aastas hakkab käima kas Jõhvis, Rakveres, Tallinnas või jumal teab kus? Kuidas hüvitatakse sõidukulud ja kuidas üldse selline mõte pähe tuli? Tegemist on siiski linnaga, kus on 24 000 ja parimatel aegadel on olnud kuni 27 000 töötajat ning töövaidlusi, selge see, on piisavalt. Kõigest sellest tahaks rääkida sotsiaalministriga, kuigi lootust, et seda äärmiselt rumalat ja kahjulikku otsust muuta õnnestub, kahjuks enam ei ole.

15:01 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

15:02 Yana Toom

Proua eesistuja! Head kolleegid! Mul on Keskerakonna fraktsiooni liikmete nimel anda üle arupärimine sotsiaalminister härra Taavi Rõivasele. Selle teemaks on tervishoiutöötajate eesti keele oskuse kontroll. Keeleinspektsiooni 2013. aasta tegevusaruandest saime teada, et tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkonnas kontrolliti 725 töötaja keeleoskust. Kontrolli käigus tuvastati 519 ilma nõutava keeleoskusega töötajat, kusjuures 77-le määrati hoiatustrahv ja 37-le kiirmenetluse korras rahatrahv kogusummas 3655 eurot.

Vaadates Keeleinspektsiooni aruandeid, on näha, et tervishoiutöötajate keelekontroll on muutumas üha aktiivsemaks. Nimelt kontrolliti ainuüksi aastal 2013 sama paljusid tervishoiutöötajaid kui eelmise kolme aasta jooksul kokku. Ka tervishoiutöötajate suhtes algatatud väärteomenetluste hulk oli mullu rekordiline – 114 väärteomenetlust. Võrdluseks: aastal 2012 oli neid 33, aastal 2011 kokku 27 ja aastal 2010 ainult 8. Arvestades Eestis valitsevat arstide ja meditsiiniõdede puudust ja asjaolu, et meie tervishoiutöötajad otsivad endale aktiivselt rakendust välismaal, palume vastust mitmele küsimusele. Ma ei hakka neid kõiki ette lugema, aga mõned siiski. Meid huvitab nimelt, kas Keeleinspektsioon kooskõlastab oma kontrollreide ministeeriumiga. Ja peamine küsimus on, mida on kavas teha sotsiaalministril, et parandada meditsiinitöötajate keeleoskust, enne kui seda teeb tema eest Soome riik.

15:03 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Sven Sester!

15:04 Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ettepanekul annan üle eelnõu, mis kannab nimetust "Koduomanike maamaksuvabastust laiendav maamaksuseaduse muutmise seadus". Selle eelnõu eesmärk on laiendada kehtivat koduomanike maamaksuvabastust kahes punktis. Üks nendest on seotud ühise asja kaasomanikega. Nimelt kohtleb kehtiv seadus korteriomandite omanikke ja kaasomanikke erinevalt, lähtudes omandivormist. Selle seaduseelnõu eesmärk on kohtlemist ühtlustada. Teine muudatusettepanek, mis selles seaduseelnõus on, on seotud nn liitsihtotstarbega maadega. Kuna praegu on seaduses määratletud maksuvabastus elamumaa või maatulundusmaa õuema kōlviku puhul, siis on need inimesed, kes elavad liitsihtotstarbega või muude sihtotstarvetega maadel, nagu näiteks ärimaa, sunnitud maksma ärimaa eest täiendavat maamaksu. Et ebavõrdsust ja erinevusi ära kaotada, ongi tehtud muudatusettepanekud. Aitäh teile!

15:05 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud ühe eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab selle menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Samuti olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks arupärimist. Kui need vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatud, esitan need viivitamatult adressaadile.

Nüüd teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Eesti Panga Nõukogu esimehe s.a 12. veebruaril esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu, juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 12. veebruaril algatatud reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on majanduskomisjon; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 13. veebruaril esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu, juhtivkomisjon on majanduskomisjon. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 14. veebruaril esitatud Euroopa Komisjoni korraldatud autoriõiguse regulatsiooni läbivaatamist puudutava avaliku konsultatsiooni dokumendid Euroopa Liidu asjade komisjonile. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja konsultatsioonidokumentide kohta arvamust andma kultuurikomisjoni ja õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 27. veebruar kell 16.

Head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks on registreerunud 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

Lähme käesoleva nädala päevakorra kinnitamise juurde. Teie ees on Riigikogu täiskogu VII istungjärgu viienda tööpäeva päevakord.

Head kolleegid, panen selle päevakorra hääletusele. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. 15:09 Arupärimine kaitseministri avalduste kohta (nr 375)

15:09 Aseesimees Laine Randjärv

Läheme arupärimiste juurde. Esimene on Riigikogu liikmete Priit Toobali, Kalev Kallo, Enn Eesmaa, Peeter Võsa, Vladimir Velmani, Valeri Korbi, Mihhail Stalnuhhini, Ester Tuiksoo, Yana Toomi, Viktor Vassiljevi ja Urbo Vaarmanni 13. jaanuaril 2014. aastal peaminister Andrus Ansipile esitatud arupärimine kaitseministri avalduste kohta (nr 375). Ma palun arupärijate nimel kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

15:09 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Härra peaminister! Selle aasta alguses esines kaitseminister Urmas Reinsalu Washingtonis Rahvusvahelises Strateegiliste Uuringute Keskuses kõnega, kus ta käsitles NATO võimekuse arengut ja probleeme. Reinsalu tõi oma kõnes korduvalt välja, et Balti riikides ei ole NATO jõuline tasakaal mitte alliansi, vaid teiste riikide kasuks. Teiste riikidena nimetas minister "meie head sõpra Venemaad" (see on tsitaat). Veel meenutas ta USA viimase tanki lahkumist Euroopast möödunud kevadel ning nentis (jällegi tsitaat): "Me igatseme selle tanki järele". Lisaks sellele kõnele on siinkohal paslik meenutada kaitseministri varasemat sõnavõttu enne Gruusia parlamendivalimisi. Toona ütles härra minister avalikult välja, et opositsioonilise koalitsiooni Gruusia Unistus loonud Bidzina Ivanišvili olevat Venemaa marionett. Eesti on siiani lähtunud põhimõttest, et iga riik otsustab ise rahva poolt hääletatud siseriikliku poliitilise suuna üle. Sellise seisukoha väljendamine tundub väga selge kohtumõistmisena teise riigi sisepoliitika üle. Mainitud väljaütlemine oli teadaolevalt toimunud Eerik-Niiles Krossi ja Mart Laari nõustamisel. (Sumin saalis.)

15:09 Aseesimees Laine Randjärv

Palun vabandust, ettekandja! Saalis on liiga suur lärm. Palun jätkake!

15:09 Mihhail Stalnuhhin

Kõik on juba selle arupärimise tekstiga tutvunud, pähe õppinud ja mis neil ikka kuulata. Eeltoodust tulenevalt on meil, allakirjutanutel, peaministrile neli küsimust. Kui härra peaminister loeb need ette, siis ma ei hakka praegu aega raiskama. Aitäh!

15:09 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun kõnetooli peaminister Andrus Ansipi!

15:11 Peaminister Andrus Ansip

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Head arupärijad, vastan teie küsimustele.

Esimene küsimus: "Kas Washingtoni kõnes väljatoodud seisukohad olid kooskõlastatud presidendi, peaministri ja välisministriga või nii nagu Gruusia riiki puudutavas kõnes üksnes Krossi ja Laariga?" Välisministeeriumi hinnangul on kõnes esitatud seisukohad tasakaalus ja kooskõlas meie seni kehtinud julgeoleku- ja kaitsepoliitika seisukohtadega.

Teine küsimus: "Kas Washingtoni sõnavõtu puhul oli Teie hinnangul tegemist valitsuse, ministri, ministeeriumi või hoopis IRL-i kui erakonna seisukohaga?" USA kohalolek Euroopas on ka Eesti selge julgeolekupoliitiline huvi. See on meie huvides, et mitmete praktiliste sõjaliste ühistegevuste kaudu, nagu näiteks ühisoperatsioonide ja -õppustega, kõrgetasemeliste visiitide ja ühisavaldustega pööratakse meie piirkonnale tähelepanu.

Kolmas küsimus: "Kas peaminister nõustub minister Reinsalu avaldusega, et Eesti vajab tugevamat USA sõjalist kohalolekut Eesti Vabariigis, või piisaks heast läbisaamisest ja teadmisest, et oleme tugevad liitlased?" Kaitseminister märkis Washingtoni sõnavõttus, et kõige olulisem oleks mitmesuguste ühistegevuste kogum, mida võiks nimetada näiteks ka USA kohalolekuks. Põhimõtteliselt läheb see kokku meie kaitse- ja julgeolekupoliitika seisukohtadega, st Eesti jaoks näitavad USA kohalolu eeskätt praktilised ühistegevused operatsioonidel, õppustel, Balti õhutorbes ja muus koostöös, sh küberkaitses. Me ei ole USA kohaloleku all kunagi silmas pidanud alaliste baaside olemasolu meie riigis rahuajal. Praegune NATO õhutorbe rotatsioon Balti riikides on Ameerika Ühendriikide kanda näiteks juba neljandat korda. Ameerika Ühendriikide spetsialist on kohal NATO küberkaitsekeskuses ning Ameerika Ühendriigid on regulaarselt panustanud ja panustavad ka praegu Balti Kaitsekolledžisse. Kõik see näitab USA soovi olla kohal meie piirkonnas ja ka meie riigis.

Neljas küsimus: "Palun andke oma hinnang, kuidas seesugused avaldused mõjuvad meie suhetele teiste riikidega, sh Venemaaga!" Mis puudutab Venemaad, siis ei ole alust arvata, et kaitseminister Reinsalu kõne meie suhteid Venemaaga kuidagi mõjutaks. Muide, ka NATO-Vene suhete alusaktis on kokku lepitud, et NATO tagab kollektiivkaitse ja muud julgeolekuvajadused uutes liikmesriikides eelkõige vajaliku infrastruktuuri, koostegutsemisvõime ja täiendavate tegevuste abil. Aitäh!

15:13 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

15:14 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Härra peaminister! Mõni aeg tagasi liikusid Riigikogus ringi Gruusia parlamendiliikmed, meil käis siin terve delegatsioon. Kui mu mälu ei peta, käis Eestis ka härra Ivanišvili. Ma ei ole selles sõprusrühmas ja erilist huvi selle vastu ei tunne, aga tundub, et tegu oli üsna kõrgete isikutega. Kas te siis, kui te nendega siin Riigikogus kohtusite või vahest kohtusite kellegagi neist eraldi, ikka ütlesite välja selge seisukoha, et nemad on Venemaa marionetid, või jäi sellest rääkimata? Esimesele küsimusele vastates te ütlesite, et see lause on kooskõlas meie välispoliitika põhisuundadega.

15:15 Peaminister Andrus Ansip

Aitäh! Teie küsimus puudutas Urmas Reinsalu kõnet Washingtonis, see ei puudutanud artiklit mõnes ajalehes. Ma vastasin esitatud küsimusele konkreetselt. Teie mälu ei peta teid, härra Ivanišvili, endine Gruusia peaminister, käis tõepoolest Eestis ja ma kinnitasin endisele Gruusia peaministrile, et Eesti on huvitatud suhete arendamisest demokraatliku Gruusiaga. Ilma liigsete sõnadetagi on selge, et me teeme koostööd selle Gruusia valitsusega, selle Gruusia presidendiga, kelle Gruusia rahvas on demokraatlikel valimistel valinud.

15:16 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marianne Mikko!

15:16 Marianne Mikko

Suur tänu! Härra peaminister! Põhiseaduse järgi on Eesti Vabariik parlamentaarne riik. Kuidas te peaministrina kommenteerite fakti, et parlamentaarses riigis kõlab kaitseministri avaldus näiteks Kesk-Aafrika rahutagamissmissiooni kohta kõigepealt ajakirjanike, mitte parlamendi ees? Kuidas sellist praktikat silmas pidades saab uskuda, loota ja tahta, et kaitsepoliitika on jätkuvalt konsensuslik, kui fraktsioonide esimehed kuulevad printsiipiaalsetest kaitsepoliitilistest sammudest meedia vahendusel, mitte otse kaitseministrilt?

15:17 Peaminister Andrus Ansip

Mina olen alati olnud suurema avalikustamise pooldaja ja ma ei mõista teie kibestumist selle pärast, et teie polnud esimene, kes kaitseministri mõtetest kuulis. Eesti on parlamentaarne riik ja parlament on see, kes annab või ei anna volitust Eesti piiratud kontingendi kasutamiseks mis tahes välisriigis. Seda õigust ei saa ära võtta ühegi isiku avaldus, mingis lehes ilmunud artikkel või mis tahes muu argument. Parlamendil on õigus otsustada ja parlamentaarset demokraatiat ei tohi kindlasti mõista nii, et mis tahes isik, isegi siis, kui ta on minister, peaks kõigepealt oma mõtetest ja ettepanekutest rääkima komisjonide esimeestega ning alles seejärel antakse talle sõnavabadus suhelda ka meediaga. See oleks meediavabaduse ilmselge piiramine ja ma soovin, et Eesti Vabariigis ei tekiks sellist olukorda mitte kunagi.

15:17 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

15:19 Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud peaminister! Olete pikalt olnud koalitsioonis IRL-iga ja seega peaksite nende hingeelu paremini tundma. Kas te oskate öelda, mis neil kogu aeg sügeleb, kui jutt on Venemaast, olgu see siis Gruusia presidendile hinnangu andmine, USA tanki teema, Interpol või viimane teema, kui härra peaminister külastas Sotši olümpiamänge? Kas Sotši olümpiamängude külastamine oli teie arvates suur viga?

15:19 Peaminister Andrus Ansip

Sotši olümpiamängude külastamine ei olnud kindlasti viga, viga oleks olnud olümpiamängude mitte külastamine. Kõik ümberkaudsed riigid olid olümpiamängudel esindatud kõrgel tasemel. Me teame, et Soomet esindas avatseremoonial ja olümpiamängude esimeses osas president, lõputseremoonial osaleb kindlasti peaminister. Eile nägime televiisorist Rootsi kuningapaari kaasa

elamas oma teateneliku võidule. Väga kõrgetasemeline esindus oli Norrast – kuningas ja peaminister. Lätist oli kohal president, Leedust peaminister, Islandilt president ühes abikaasaga. Julgen väita, et mitte mingisugust boikotti muidugi ei olnud. Minu meelest ei ole niisugune poliitika ja olümpiamängude segamini ajamine mitte kuidagi aktsepteeritav. Minu jaoks ei ole arusaadav ega mõistetav, kuidas võib mingeid olümpiamängu osiseid teistest lahutada. Kuidas on võimalik öelda, et 15 kilomeetri klassikatehnikas sõitu ma ei boikoteeri, aga näe, teatesõitu boikoteerin, või et suusahüpped normaalmäelt on täiesti aktsepteeritavad, aga hüppeid suurelt mäelt tuleks boikoteerida või midagi muud taolist?

Olümpiamängude avatseremoonia on olümpiamängude lahutamatu osa. Juba olümpia hartast tulenevad teatud elemendid, mida avatseremoonia peab kindlasti sisaldama, sh olümpiatule süütamine, olümpialipu heiskamine, sportlaste, kohtunike ja treenerite vande andmine jne. Nii nagu enamiku Euroopa demokraatlike riikide valitsusjuhid, leidsin ka mina, et sportlastega tuleb koos olla, ka siis, kui ootused heaks esituseks on kaduvväikesed või medalilootust ei ole peaaegu üldse. Nii heas kui ka halvas peavad juhid olema koos oma inimestega, omade keskel.

15:21 Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, peaminister! Avame läbirääkimised. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

15:22 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mina sain nendest vastustest, mis praegu kõlasid, aru ainult seda, et olümpiamängude teemal on palju meeldivam arutleda kui Reinsalu ütluste teemal. See peaministri vastus oli nagu öökulli saladuslik lend pimedas metsas: sa oleksid nagu midagi näinud ja kuulnud, aga tegelikult mitte midagi konkreetset. Hästi lühikesed ja udused vastused ja ega suurt midagi muud ei osanudki oodata. Mingeid järeldusi ei saa ju nendest vastustest teha.

Ma tulin lihtsalt avaldama austust härra peaministrile. Ma arvan, et inimene, kes peab mingi aja oma elust veetma sellise mehe nagu Reinsalu kõrval, temaga ühes ruumis, väärib austust. See on midagi kangelasteo taolist. Tema hullumeelne pilk, tema täiesti ebaadekvaatsed ütlused kord ühel teemal, kord teisel, kord ta räägib Stalnuhhinist, kord ta räägib Venemaast, kord mõlemast teemast korraga ja kogu aeg aina mööda, mööda ja mööda. Noh, üsna tavaline asi, ütleks isegi, et viimastel aastatel üsna tavaline kaitseministri jaoks. Ma olen siin kord välja öelnud, et meie politsei väärib parimat, näiteks et seda juhataks, et minister oleks ametialalt politseinik. Viimaste aastatega olen ma jõudnud järeldusele, et meie Kaitsevägi väärib parimat. Juba ammu on aeg leida neile ministriks mõni ohvitser, aga mitte selline kuju nagu eluaegne poliitik Urmas Reinsalu.

Veidi tõsisemalt tahaks veel öelda, et me oleme ju kõik kuulnud ja lugenud sellest, et Mart Laaril ei olnud Saakašvili juures mitte ainult nõustamiskohustus, vaid ka mingi väike äri, et Eerik-Niiles Krossil oli ka mingi nõustamiskohustus, aga mälu järgi oli temalgi mingi äri tekkinud. Ja kui inimesed, kes on materiaalselt seotud ühe või teise poliitikuga, hakkavad laimama või lihtsalt hinnangut andma tema poliitilistele vastastele, kuidas saab siis Vabariigi Valitsus või tema esindaja ministri näol lähtuda nendest seisukohtadest? Seal, kus on raha sees, ei ole tegelikult mitte mingit objektiivsust.

Aga aitäh veel kord ja minu poolt austusavaldus peaministrile – jumal tänatud, et mina ei pea Reinsaluga nii palju ühes ruumis viibima kui tema. Nii et julge mees!

15:25 Aseesimees Laine Randjärv

See teema on käsitletud.

2. 15:26 Arupärimine keskkonnatasude tõstmise põhiseadusvastasuse kohta (nr 377)

15:26 Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme järgmise arupärimise juurde, milleks on Riigikogu liikmete Kalev Kallo, Tarmo Tamme, Enn Eesmaa, Peeter Võsa, Lauri Laasi, Vladimir Velmani, Valeri Korbi, Mihhail Stalnuhhini, Aivar Riisalu, Mailis Repsi, Ester Tuiksoo, Viktor Vassiljevi, Urbo Vaarmanni ja Priit Toobali 15. jaanuaril 2014. aastal peaminister Andrus Ansipile esitatud arupärimine keskkonnatasude tõstmise põhiseadusvastasuse kohta. Arupärijate nimel palun kõnetooli Kalev Kallo!

15:26 Kalev Kallo

Austatud eesistuja! Austatud peaminister! Lugupeetud kolleegid! 2009. aastal tõstis Vabariigi Valitsus vee erikasutusõiguse ja maavara kaevandamisõiguse tasu määrasid etteulatuvalt aastateks 2010–2015. Sellega anti valdkonna ettevõtjatele selge signaal, et järgmiseks viieks aastaks on tasumäärad fikseeritud. Aga 2012. aasta oktoobris otsustas valitsus määrusega nr 83 tasumäärasid muuta, tõstes neid 2009. aastal kavandatust kiiremini ning suuremas ulatuses. Esialgse plaani kohaselt oleks perioodil 2013–2015 mainitud keskkonnatasusid tõstetud kahel korral umbes 5% ulatuses. Muudatuse tulemusena oleksid tasud tõusnud igal aastal 20% võrra.

Õiguskantsler Indrek Teder edastas juba 2013. aasta aprillis valitsusele seisukoha, et selline tegevus on põhiseadusvastane, ning tegi ettepaneku viia keskkonnatasude määrad põhiseadusega kooskõlla. Paraku valitsus ei reageerinud sellele ettekirjutusele, mistõttu õiguskantsler oli sunnitud pöörduma Riigikohtu poole.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tegi 16. detsembril otsuse asjas, milles võttis seisukoha, et etteulatuvalt kindlaksmääratud keskkonnatasude määrade ootamatu tõstmine valitsuse poolt 2012. aastal on põhiseadusvastane. Riigikohtu hinnangul oli tasude tõstmise eesmärk küll legitiimne, kuid see ei kaalunud üles ettevõtjate õiguspärasest ootust.

Keskkonnaministeeriumi hinnangul peab riik pärast Riigikohtu otsust ettevõtjate ettemaksukontodele tagasi maksma 4,8 miljonit eurot. Lisaks jääb prognoosi kohaselt eelmise aasta eest riigil saamata 5,3 miljonit eurot, käesoleval aastal 12 miljonit eurot ning 2015. aastal eeldatavalt 17 miljonit eurot. Seoses sellega on meil peaministrile neli küsimust, millele jääma ootama vastust. Aitäh!

15:27 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun kõnetooli peaminister Andrus Ansipi!

15:29 Peaminister Andrus Ansip

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Head arupärijad, vastan teie küsimustele.

Esimene küsimus: "Tegemist ei ole esimese korraga, kus valitsus halvendab oluliselt ettevõtluskeskkonda. 2009. aasta suvel tõsteti vaid paarinädalase etteteatamisega käibemaksumäära. Miks valitsus järjekindlalt tahab ettevõtjate olukorda Eestis halvendada?" Kõigile on teada, et kehtivad keskkonnatasud ei kompenseeri keskkonnale tekitatud kahju. Keskkonnatasude määrade tõstmise eesmärk on suunata ettevõtjaid loodusressursse säästvamalt kasutama. Lisaks toovad kaevandamine ja vee väljapumpamine kaasa olulise kahju, mis tuleb kohalikele elanikele ja riigile hüvitada. Vabariigi Valitsuse põhimõtte keskkonnatasude määramisel on olnud see, et saastaja maksab. Ei ole õiglane panna keskkonnale tekitatud kahju korvamine kellegi teise õlule.

Teine küsimus: "Õiguskantsler juhtis valitsuse tähelepanu probleemile juba eelmise aasta kevadel, kui oleks olnud võimalik olukorda ilma suuremate kahjudeta parandada. Miks valitsus ei võtnud õiguskantsleri seisukohta kuulda?" Vabariigi Valitsus koostöös Keskkonnaministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Justiitsministeeriumiga analüüsis õiguskantsleri ettepanekut ning ühiselt jõuti järeldusele, et keskkonnatasude määrade langetamine 2009. aastal kehtestatud tasemele on ebaõiglane, sest need määrad ei kompenseeri keskkonnale tekitatud kahjusid. Otsuse tegemisel lähtuti ministeeriumide analüüsist, keskkonnatasude seadusest ja muudatuse majanduslikest mõjudest.

Kolmas küsimus: "Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium otsustas, et keskkonnatasu määrade ootamatu tõstmine oli valitsuse poolt põhiseadusvastane, mistõttu jääb käesoleval aastal riigil saamata umbes 12 miljonit eurot. Kuidas on plaanis antud auk eelarves katta?" Vabariigi Valitsus kehtestas 2009. aasta majanduskriisi oludes suhteliselt madalad keskkonnatasud ja nende suurus fikseeriti aastate kaupa kuni 2015. aastani. Peale õiguskantsleri tähelepanujuhtimist tehti täiendav analüüs ning veenduti muudatuse põhiseaduspärasuses. Riigikohus leidis, et vaidlusaluste tasumäärade tõstmine on sobiv ja vajalik abinõu, suunamaks ettevõtjaid loodusressursse säästvalt kasutama ja suurendamaks riigieelarve tulusid. Kuid Riigikohus pidas oluliseks, et valitsuse tasemel on kehtestatud keskkonnatasude suurenemise aegrida 2015. aastani, mis tekitas ettevõtetes õigustatud ootuse.

2013. aasta 18. detsembril olen Riigikogu infotunnis öelnud, et hoolimata küllalt märkimisväärsest keskkonnatasude kasvust on kaevandamine märgatavalt intensiivistunud. Kui intensiivistumine jätkub samasuguses tempos, siis suuremas mahus kaevandamine katab ära ka tariifi alanemisest saamata

jääva tulu. Riigieelarve 2014. aasta tegelikud laekumised selguvad aasta lõpuks ning alles siis saab hinnata tulude ala- või ülelaekumist. Tulude oodatust väiksema laekumise korral võib tekkida vajadus võtta kasutusele riigi reserve.

Neljas küsimus: "Keskkonnaministeerium teatas juba enne kohtuotsust, et juhul kui otsus tuleb riigi seisukohast negatiivne, siis ei juhtu suurt midagi ning lihtsalt 2016. aastal toimuv keskkonnatasude tõus on veelgi suurem. Kas valitsusel on mingisuguseid arvutusi, mis tõestavad keskkonnatasude tõusu vajaduse, või on eesmärgiks vaid riigieelarve aukude täitmine?" Keskkonnaministeeriumi hinnangul on vee erikasutusõiguse tasud karjääridest ja kaevandustest vee väljapumpamise eest praegu oluliselt madalamad kui samast kihist põhjavee võtmise eest muudel eesmärkidel. Üle 80% Eestis väljapumbatavast põhjaveest tuleb just väljapumpamisest karjäärides ja kaevandustes. Uute tasumäärade kehtestamise eesmärk on kaotada ebavõrdne olukord ning nõuda põhjavee kasutamise ja tekkivate keskkonnakahjude eest võrreldavat tasu. Pealegi kaasnevad maavarade kaevandamisega nii kohalikele elanikele kui ka keskkonnale arvestatavad kahjud, mille kompenseerimiseks peab kaevandaja tasuma õiglast hinda. See on Vabariigi Valitsuse pikaajaline poliitika, et kõrgema keskkonnatasu nõudmisega suunatakse ettevõtjaid taastumatuid loodusvarasid säästlikult kasutama. Aitäh!

15:33 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Kalev Kallo!

15:34 Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Peaaegu kõigile küsimustele kõlas ühetüübiline vastus, et keskkonnatasud ei kata keskkonnale tehtavaid kahjusid. Aga kui 2009. aastal kehtestati etteulatavalt tasumäärad aastateks 2013–2015, tehes võib-olla tagasihoidlikuma arvutuse, kui vaja oleks olnud, siis midagi maksab ikka ka suhtumine ettevõtjatesse ja õigustatud ootus. Kui valitsus või mõni ministeerium tegi selle näpuka, siis oleks võinud ju elada 2015. aastani ja sealt edasi tõsta neid määrasid märgatavalt rohkem kui nüüd. Miks siisugune antud sõna või valitsuse otsus ei ole teie arvates väärtus?

15:35 Peaminister Andrus Ansip

Aitäh! Küllap ta on väärtus, kuid keskkonnatasude suurendamist ei tuleks vaadata eraldi valitsuse otsusest loobuda nn rojalti kehtestamisest põlevkiviressursile. Teatavasti on küllalt järjekindlalt kõlanud ettepanekud maksustada täiendavalt eriti just põlevkiviressurssi tasuga, mis oleks sõltuvuses naftasaaduste maailmaturuhindadest. Eestis on tehtud väga erinevaid arvutusi, missugused peaksid olema keskkonnatasud, mis tõepoolest korvaksid keskkonnale tekitatud kahju. Üldiselt näevad need arvutused ette keskkonnatasude tõusu tervelt suurusjärgu võrra, sest praegu me katame keskkonnale tegelikult tekitatud kahjusid ainult kümnendiku ulatuses.

Üks ettepanek, mille enne eelmisi Riigikogu valimisi esitasid mitu erakonda, oligi just põlevkiviressursile täiendava maksu kehtestamine. Me kaalusime valitsuses väga põhjalikult võimalust kehtestada Eestis nn rojalt ja leidsime, et Eesti oludes ei ole mõistlik maksustada põlevkivi kasutamist õli tootmiseks enamal määral, kui maksustatakse põlevkivi energia tootmiseks. Ei oleks mõistlik maksudega suunata ressursi kasutamist ebaefektiivsuse teele. Seetõttu loobus valitsus täiendava maksu ehk rojalti kehtestamisest ja otsustas selle asemel suurendada varem avalikkusele teada antud maksemäärasid. See oli valitsuse põhjalikult kaalutletud otsus. Meie eeldasime, et õigustatud ootus oli olemas mõlemal juhtumil, oli nii sellest varakult teada antud aegreast tulenev õigustatud ootus, et maksemäärad jäävad madalaks, kui ka näiteks koalitsioonilepingust tulenev rojalti kehtestamise ootus. Me otsustasime ühest täiendavast maksest loobuda. Seega on küllalt loogiline samm suurendada selle arvel teisi keskkonnamakse, sest olgu veel kord öeldud, et saastaja peab maksma, ja Eestis praegused keskkonnatasud ei korva keskkonnale tegelikult tekitatud kahjusid.

15:37 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

15:38 Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud peaminister! Küsimus ei ole ju keskkonnatasude suurus, vaid kehtestamise kiiruses. Kas Eestis ei oleks aeg kokku leppida, et ükski maksumuudatus ei hakka kehtima enne, kui selle jõustumisest on möödunud vähemalt aasta? Siis teaksid ettevõtjad vähemalt arvestada, millised kohustused neile juurde tulevad.

15:39 Peaminister Andrus Ansip

Aitäh! Ideaalis olen ma teiega nõus. Nii ju võiks olla, et ettevõtjad saavad uutest maksumääradest vähemalt aasta ette teada. Praegusel juhtumil tahtis valitsus ettevõtjatele veelgi pikemaks perioodiks kindlustunnet anda ja sai selle eest sisuliselt karistada. See vähendab oluliselt tulevaste valitsuste motivatsiooni nii pikalt ettevõtjatele teada anda, missugused võivad juba kehtivate maksude määrad tulevikus olla, sest alati võib juhtuda, et kavandatud uut maksu ei kehtestatagi ja seetõttu tuleb juba kehtivate maksete määrasid tõsta. Olgu öeldud, et mingit erilist katastroofi riigieelarvele see kohtuotsus endast ei kujuta. Lõviosa sellest maksust maksab riigile kuuluv äriühing ja riigieelarve seisukohast pole väga suurt vahet, kas saada tulusid dividendidest või keskkonnatasudest, ehkki mõistlik oleks ikkagi ka keskkonnakahju tekitajal endal teada, mil määral ta on suuteline tekitatud kahju korvama.

15:39 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

15:40 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Keskkonnatasude määrad on kehtestatud 2015. aasta lõpuni. Sisuliselt on järgmise aasta lõpuni veel natuke aega. Ettevõtete juhid küsivad, mis saab edasi aastal 2016. Mida me võime nendele lubada, millal toimuvad läbirääkimised valitsuses ja parlamendis, et neil oleks 2016. aastaks selge pilt, mis juhtub keskkonnatasudega?

15:41 Peaminister Andrus Ansip

Keskkonnatasud peavad korvama keskkonnale tekitatud kahju. Põhimõte "saastaja maksab" on Eestis üks maksustamise alusprintsipi ja ei praegune ega tulevased valitsused kindlasti ei loobu sellest. Küllap tehakse kõige lähemal ajal ümberarvutused ja ettevõtjatele antakse teada, missugused saavad olema keskkonnatasude määrad 2016. aastal. Selge see, et tõus tuleb. See tõus peab kompenseerima vahepealsete aastate väga madalaid maksemäärasid, mil lõhe keskkonnale tekitatud kahju ja kahju hüvitamiseks tehtud maksete vahel on kasvanud, mitte kahanenud.

15:41 Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi peaministrile ei ole. Suur tänu, Andrus Ansip! Kuna arupärijate nimel esines Kalev Kallo, siis ma igaks juhuks täpsustan, kas te olete nõus, et Lembit Kaljuvee võtab läbirääkimistel esimesena sõna. Jah, palun, Lembit Kaljuvee!

15:42 Lembit Kaljuvee

Proua juhataja! Hea peaminister ja minister! Head kolleegid, ma palun vabandust! Ma vaatasin, et Kalev Kallo ei vajuta nuppu, ja siis oli minu nupp juba alla vajutatud. Nii et ma ei tahtnud ette trügida. Pulti ajendas mind aga tulema see osa meie peaministri vastustest, mis mulle rõõmu tegi. Peaminister kinnitas üle, et valitsus on läinud seda teed, et põlevkivi n-ö kahest otsast ei maksustata. Maksustatakse ressursi. Selge see, et ressursi tuleb maksustada, ja kuigi ettevõtted on maksude vastu, saavad nad ressursimaksust teatud mõttes aru. Ressursimaks peab olema, sellepärast et me kasutame ju meie oma vara ja seda ei tohi tasuta teha. Nüüd on küsimus selles, kas see maks on õiglane – me tahame ju õigusriigis õiglaselt tegutseda. Ma olen üle paarikümne aasta ehitussektoris tööd teinud ja võin öelda, et minu eakaaslased ja nooremad mehed tegelevad ehitusettevõtlusega, mis annab 7% meie SKT-st. Seda ei ole sugugi vähe. Seal on mitu tuhat töökohta, sellist töökohta, kus midagi tehakse. Ma rõhutan: tehakse ja toodetakse. Nii et me peame seda sektorit tõsiselt jälgima. Ma ei ole oma tuttavate ettevõtjate seas kuulnud pahandamist selle üle, et ressursimaks olemas on. Riik on viimase seitsme-kaheksa aasta jooksul kahel korral selles mõttes väga õigesti tegutsenud, et viie aasta maksutõus on ette teada antud. Aga solvunud või pahased ollakse sellepärast, et graafik on

koostatud küll viie aasta peale, aga paari aasta pärast tullakse ja väänatakse maksu juurde. Nii oli 2008. aastal ja nii oli 2012. aastal. Ettevõtted on pahased või solvunud, et kaks korda on lubadust murtud. Mille pärast see asi kohtusse läks? Sellepärast, et riik oli öelnud, et viis aastat on sellised maksud ja iga aasta suureneb maks nii palju, aga kahe aasta pärast vaadati, et raha on juurde vaja, ja otsustati, et üks siis võtame. Muudeti maksumäära. Mina isiklikult olen sellest puldist teinud ettepaneku suurendada põlevkivi ressursimaksu. Ma olen seda meelt, et põlevkivi tuleb ühest otsast maksustada ja et praegune ressursimaksu määr on madal, arvestades seda, mis põlevkivist teha saab, millised võimalused ja oskused meil on. Põlevkivi on üks maavara, see on energeetikaressurss, teised materjalid on midagi muud ja neid tuleks käsitleda natuke teisest aspektist.

Mis ma tahan veel öelda? Kordan üle, et ressursimaks peab olema, see peab olema pikaajaliselt ette öeldud, ja kui see etteütlemine on toimunud, siis ei tohi maksu vahepeal muuta. Aitäh!

15:45 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma palun kõnetooli Kalev Kallo!

15:47 Kalev Kallo

Austatud eesistuja! Austatud peaminister ja lugupeetud minister! Lugupeetud kolleegid! Siin puldis ei saa mina nii nagu Mihhail Stalnuhhin avaldada suurt vaimustust peaministri kangelastegude üle, et kellegagi ühes ruumis viibimine pidavat olema kangelastegu. Kuigi küsimused olid mõnevõrra erinevad, oli vastus põhiliselt üks: meie keskkonnatasud ei kata keskkonnale tehtavaid kahjusid. Aga kas siis 2009. aastal, kui need arvutused ja see otsus tehti, tõesti ei teatud, et tasud peavad korvama kahjud? Või ei oska meil tõesti mitte keegi kahjude suurust või muud taolist üle paari aasta ette arvutada? Ju siis ka arvutati ikka põhjalikult, kui see otsus tehti. Seetõttu tuli niisugune ringitegemine, nagu eelkõneleja siin ütles, muidugi ettevõtjatele külma dušina. Eks nemadki pea oma strateegiaid, investeringuplaane jne tegema ette pikema aja peale kui kaks aastat. Kui valitsus nii äkiliselt käitub, siis on neil raske oma firmat püsti hoida. Vastused ei veennud küll mitte kuidagi, miks seda otsust äkki muuta oli vaja. Loomulikult oleme nõus, et maksud peavad kahju korvama, aga üks need arvutused tule siis õigel ajal teha.

Samuti oli hämmastav vastus selle 12 miljoni euro kohta, mis puudu jääb: ei olegi hullu midagi, kaevatakse rohkem ja see katab ära. Kuigi küsimuses oli ka öeldud, et tagastada tuleb 4,8 miljonit varem kogutud maksu ja möödunud aasta eest jääb 5,3 miljonit eurot saamata – kuidas need kulud kaetakse, selle kohta ei kuulnud me midagi. Selle aasta raha selguvat aasta lõpul. See on seda hämmastavam, et kui opositsioonil on mõni ettepanek, olgu kas või matusetootuse kohta, mille kulu on kindlasti tunduvalt väiksem kui 12 miljonit, siis kostab ikka suur hädakisa, et nüüd on eelarvega täielik jama ja seda raha pole kuskilt võtta. Kui aga ise tehakse näpukas ja selgub, et 12 miljonit jääb puudu, siis see ei ole üldse mingi probleem – küll raha laekub rohkem ja küll me sügisel otsad kokku saame. Eks võib ju teha ka muid kulutusi, et võib-olla käibemaksu maht kasvab, raha laekub rohkem ja küll me välja tuleme. Üldiselt laekub raha rohkem ja mingit puudujääki ei teki siis, kui on tarvis maksta 30 või 60 miljonit ESM-i või kui on tarvis kinni maksta 12-miljonilisi valitsuse näpukaid, siis on raha alati ja jääb ülegi. Aga kui opositsioonil on mõni eelnõu inimeste aitamiseks, kus oleks vaja 3 või 5 miljonit, siis seda raha ei ole kunagi. Aitäh!

15:49 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Päevakorrapunkt on ammendunud.

3. 15:50 Arupärimine raudteel reisijateveo korraldamise kohta (nr 374)

15:50 Aseesimees Laine Randjärv

Tänane kolmas arupärimine on Riigikogu liikmete Jaan Õunapuu, Urve Palo, Rainer Vakra, Neeme Suure, Karel Rütli, Indrek Saare, Jüri Morozovi, Helmen Küti, Sven Mikseri, Heljo Pikhofi, Eiki Nestori, Rannar Vassiljevi, Jaak Alliku, Kalev Kotkase, Rein Randveri, Kalvi Kõva, Andres Anvelti, Jevgeni

Ossinovski, Marianne Mikko, Inara Luigase, Lembit Kaljuvee ja Mart Meri 13. jaanuaril 2014 majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile esitatud arupärimine raudteel reisijateveo korraldamise kohta. Arupärijate nimel palun kõnelema Jaan Õunapuu!

15:51 Jaan Õunapuu

Austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud vähesed kolleegid! Austatud minister! Tõepoolest, 13. jaanuaril s.a esitasid 22 Riigikogu liiget majandus- ja kommunikatsiooniministrile arupärimise, mis puudutab reisirongiliikluse korraldamist. Ma arvan, et paljud inimesed, kes selle aasta alguses rongiga sõitsid, mäletavad neid segaseid aegu. Kaksikümmend kaks arupärijat on seisukohal, et aasta alguse rongiliikluse hädades on suuresti süüdi majandusministeerium, kes sõlmis riigi nimel Elroniga lepingu, mis kubiseb vigadest. Raudtee-ettevõtjale on pandud kohustused, mis on väga pealiskaudsed ja kohati ka üksteisega vastuolus. Näiteks rongide väljumiste arv ja nõuded reisijasalongile hakkavad kehtima alles aprillis, kuigi rongid hakkasid sõitma kolm kuud varem. Paraku ei arvestanud ministeerium riigi tellimuse esitamisel rongide suurema täitumusega tiptundidel, mistõttu rongid on tiptundidel puupüsti täis ja inimesed peavad pikalt püsti seisma. Saan seda oma kogemusest kinnitada, kuna ma olen nädalalõppudel sõitnud Tartu–Tallinna rongiga nii päevasel kui ka öhtusel ajal. Kohati tundub, et minister pole aru saanud, et raudteel käib inimeste ja kaupade vedu erinevate reeglite järgi. Ministeeriumil oli võimalus sõlmida Elroniga leping, mis oleks vastanud reisijate tegelikele vajadustele, seda aga kahjuks ei tehtud. Nüüd hakati ette teada olnud probleeme lahendama alles pärast ajakirjanduslikku turmtuld.

Sellest tulenevalt on meil hulk küsimusi. Miks kehtivad Elroni rongides väga tagasihoidlikud reisijateveo miinimumnõuded ja miks need ei jõustunud juba 1. jaanuaril? Kui oli teada, et osa uusi ronge saabub Eestisse alles suvel, siis miks ei tehtud mõne teise vedajaga pooleks aastaks või mingiks muuks ajaks lepingut puudujäävate mahtude osas? Härra ministril tuleb selgitada, miks ta kohe riigifirma juhte korraks ei kutsunud, kui sai teada, et Elron ei täida ka olemasolevat lepingut. Küsime, kas regionaalpoliitika uus suund on arvestada ainult suuremate keskustega ning maal elavad inimesed peavad kehva rongi- ja bussiliiklust trotsides ise hakkama saama. Kokku on meil kümme küsimust ja ma loodan, et minister vastab nendele väga ammendavalt. Pean siin kõnepuldis veel möönma, et tulenevalt sellest, kuidas Riigikogu arupärimistele vastamise kord on seatud, on kõige kuumem aeg selle teema puhul võib-olla küll mööda läinud, aga ma arvan, et nende kümne küsimuse hulgas on piisavalt selliseid, mis on senini väga aktuaalsed. Aitäh!

15:53 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun kõnetooli majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsil!

15:55 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Austatud Riigikogu liikmed ja lugupeetud arupärijad! Vastan teie küsimustele. Sissejuhatavalt niipalju, et ma kuulasin lugupeetud härra Õunapuu, tema ekstsellentsi hinnanguid. Eks nad natuke meelevaldsed ole, kui õige pehmelt väljenduda.

Esimene küsimus: "Miks kehtestate Elroniga sõlmitud lepingus väga tagasihoidlikud reisijateveo miinimumnõuded?" Elroniga sõlmitud lepingus ei ole tagasihoidlikud reisijateveo miinimumnõuded. Kui me võrdleme nende nõuetega, mis olid varasematel aegadel ja mille järgi me oleme peaaegu aastakümne jagu rongiga sõitnud, siis on nõudeid isegi juurde tulnud – on elektroonilised infotablood, rongide reaajas jälgimise infosüsteem, 11 peatuskohas on ette nähtud ootesaalid. Mis puudutab istekohtade arvu, siis juhin tähelepanu, et riik kui tellija on esitanud miinimumnõuded. Elron on ettevõtte ja ettevõtte loomulik huvi ja elementaarne tegutsemisprintsip on reageerida nõudlusele. Elroni huvi on loomulikult reisijate arvu kasv ja järelikult on vaja paremini reageerida ka nõudlusele meie riigisisises rongiliikluses.

Teine küsimus: "Miks kvaliteedi miinimumnõuded diiselrongidele ei hakanud kehtima juba 1. jaanuarist 2014, vaid alles kolm kuud hiljem?" Kvaliteedi miinimumnõuded diiselrongidele hakkasid kehtima alates 1. jaanuarist 2014. Kehtima ei hakanud ainult kiirrongide, kiirliinide toitlustusnõue, mis peab rakenduma hiljem, lepingu järgi alates 1. aprillist. Muud reisijasalongi kvaliteedinõuded on Elron täitnud.

Kolmas küsimus: "Kui ministeerium teadis, et osa soetatud diiselrongidest saabub Eestisse suvel ja olemasoleva veeremiga ei suudeta reisijaid vajalikul tasemel teenindada, siis miks ei tehtud vähemalt

pooleks aastaks mõne teise vedajaga lepingut puudujäävate mahtude osas?" Ministeerium pöördus *circa* pool aastat enne lepingu lõpetamist Edelaraudtee poole ja tegi ettepaneku rääkida läbi võimalused jätkata 2014. aasta esimesel poolel teenuse osutamist väiksemas mahus. Edelaraudtee keeldus sellise võimaluse arutamisest. Edelaraudtee soovis kindlalt jätkata 2014. aastal täismahus teenindamist, mis ei sobinud valitsusele, riigile, sest see oleks tähendanud, et uusi ronge ei hakata kasutama ja Edelaraudteele riigieelarvest makstavale toetusele lisandub uute rongide liisingumaksetena 7,7 miljoni eurone kulu. Muid alternatiivseid vedajaid, kelle poole pöörduda, meie turul ei ole. Kommentaarina ütlen selle küsimuse juurde, et rongipargist, mis ettevõtte käes tegelikult oli, piisas enam-vähem ka tipptundide koormuse jaoks, rääkimata sellest, et uute rongide kogumahu Eestisse tarnimise tähtaeg ei ole mitte suvi, vaid neid tuuakse siia järjepanu ja võib öelda, et Elroni partner Stadler on rongide tarnimist kiirendanud.

Neljas küsimus: "Miks minister, teades, et Elron rikub riigiga sõlmitud lepingut, ei kutsu riigifirma juhte korrale?" Avaliku teenindamise lepingus on ette nähtud sanktsioonid lepingu rikkumise eest ja vajaduse korral ministeerium neid sanktsioone ka rakendab. Samas võime öelda, et mingit ulatuslikku lepingu rikkumist Elroni poolt ei ole olnud.

Viies küsimus: "Tehnilise Järelevalve Ameti peadirektor kehtestas 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-11/13-236 Stadler FLIRT diiselrongidele Edelaraudtee Infrastruktuuri AS raudteevõrgustikul täpselt samad jaamade läbimise ajad kui varem reisijaid teenindanud DR1 tüüpi diiselrongidele. Kuidas on võimalik pakkuda reisijatele uute rongidega Edelaraudtee infrastruktuuril senistest rongidest kiiremaid ühendusi?" Sõiduaegade samaks jäämine ei vasta tõele. Kui näiteks Edelaraudtee kõigi peatustega rong sõitis Balti jaamast Raplasse tund ja 17 minutit, siis Elroni rongi sõiduaeg on tund ja 1 minut. Viljandisse sõidab Elroni kõigi peatustega rong kaks tundi ja 21 minutit, st sama kaua, kui sõitis Edelaraudtee kiirrong. Elroni kiirrong sõidab 15 minutit kiiremini.

Vahemärkusena ühest avalikkuses tekkinud küsimusest, miks üldse oli vaja sõiduplaane muuta. Sõiduplaane oligi vaja muuta sellepärast, et uued rongid on kiiremad. Arvestades reisijate huve, oleks olnud lihtsalt lühinägelik või arusaamatu, kui ei kasutataks ära nende rongide tehnilisi võimalusi. Seetõttu tuli ka sõiduplaane alates 1. jaanuarist kohendada.

Kuues küsimus: "Kas riigi regionaalpoliitika uus suund on arvestada ainult suurte keskustega, samal ajal kui maal elavad inimesed, trotsides kehva rongi- ja bussiliiklust, peavad ise hoolitsema, kuidas tööle, kooli ja arsti juurde saada?" Nagu ma olen öelnud, on kogu see rongiinvesteeringute ja raudtee infrastruktuuri programm üks väga suur regionaalpoliitika. Ma ei vastandaks siin, nagu te oma küsimuses ütlete, suuri keskusi ning väiksemaid külasid ja aleveid. Uus sõiduplaan arutatakse tavaliselt läbi kõigi piirkondlike kogukondadega ning püütakse leida kompromiss nn suurte keskuste ja väiksemate kohtade vahel. Ma julgen öelda, et pigem on ka väiksemad kohad võitja poole peal. Kindlasti võib välja tuua, et Tartu-Koidula, Tartu-Valga ja Lelle-Pärnu vaheline ühendus on oluliselt paremaks läinud, võrreldes ajaga enne uute rongide liinile tulemist. Aga ma arvan, et üks keerulisemaid küsimusi on siin see, kui tartlane soovib kiiresti Tallinna saada ja kõik Tartust väljuvad rongid peaksid peatuma igas peatuses. Sellisel juhul Tartu ja Lõuna-Eesti regionaalpoliitika kaotab. Kompromissi otsimine nõudluse, ettevõtete huvide ja avaliku võimu vahel on päris keeruline. Praegu käib muide suvise graafiku koostamine, siin saavad jälle kõik sõna sekka öelda.

Seitsmes küsimus: "Te olete öelnud avalikkuse ees, et Edelaraudtee nõudis kahekordset dotatsiooni, vastasel juhul lubas reisijateveo peatada. Sisuliselt välja pressides Eesti riigilt täiendavat raha, ähvardades seisata elutähtsa teenuse toimepidevuse, milleks reisijatevedu hädaolukorra seaduse § 34 lg 2 p 7 kohaselt on. Kui selline julgeolekuoht tekkis, millised olid teie tegevused?" Ministeerium pöördus kohe – see oli aastal 2008 – Elektriraudtee poole, kes saavutas ka vajalikud eelkõikulepped alternatiivsete diiselrongide hankimiseks põhiliselt Riia tehast, et siis vajaduse korral ise jätkata Eestis diiselrongiliiklust.

Kaheksas küsimus: "Kas Te teavitasite sellest vahejuhtumist Siseministeeriumi kui elutähtsa teenuse koordineerijat?" Sellist otsust vajadust ei tekkinud. Nagu ma eelmisele küsimusele vastates ütlesin, jõudis Elektriraudtee võrdlemisi lühikese ajaga kokkuleppele rongide suhtes, millega oleks saanud elutähtsat teenust osutada. Seejärel oli ka võimalik jätkata läbirääkimisi Edelaraudteega ja me saavutasime kokkuleppe piisava ajavaruga enne lepingu lõppemist.

Üheksas küsimus: "Kas olete tekkinud julgeolekuohust teavitanud pädevaid asutusi [---]?" Tagantjärele on selge, et Edelaraudtee ei ole rikkunud elutähtsa teenuse osutaja kohustusi. Risk kaotada teenuse osutamise õigus Elektriraudtee AS-ile ilmselt motiveeris Edelaraudtee AS-i mõistlikult käituma ja

lõpptulemusena tegi Edelaraudtee riigile jõukohase pakkumise reisirongiliikluse jätkamiseks 2009. aastast kuni 2014. aastani. Jõukohasus tähendab seda, et dotatsioon jäi samasse suurusjärku, nagu ta oli enne 2009. aastat.

Kümnnes küsimus on pigem retooriline küsimus. Jätan teile õiguse seda omakeskis arutada. Aitäh!

16:03 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Asume küsimuste juurde. Palun, Jaan Õunapuu!

16:05 Jaan Õunapuu

Aitäh! Austatud minister! Teadaolevalt on majanduskomisjoni laual juba päris mitu kuud olnud ühistranspordiseaduse muudatused, kus on üks punkt, mis puudutab raudtee otselepingute sõlmimist. See asi on meil seisma jäänud ja ma saan aru, et ministeeriumi soov on otselepingute sõlmimine eelnõusse sisse jätta. Kuid praegune tegu on ju tehtud. Ma ei ole siin küsimust esitades kellegi advokaat, veel vähem selle advokaat, kes enne oli vedaja. Mul on teile selline küsimus: kas ministeerium oli täiesti üheselt kindel, et otselepinguid saab sõlmida, ja leping sõlmiti Elroniga? Milline on see summa, mida Edelaraudtee soovib praegu kohtu kaudu riigi käest saada?

16:06 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Ma julgen öelda, et kui oli diskussioon selle üle, et reisirongiliikluse kohta ei saa otselepinguid sõlmida – see on üks paljudest küsimustest, kus Edelaraudtee on alustanud vaidlust riigiga –, siis ei olnud see mitte ainult ministeeriumi seisukoht, vaid ka kõik Riigikogu tahet väljendavad dokumendid, sh Riigikogu ja Riigikogu komisjonide seisukohad mitmesuguste Euroopa Liidu õigusaktide eelnõude arutamisel, kinnitavad, et Eesti reaalsust arvestades on reisirongiliikluse otselepingud hädavajalikud. Küsimus ei ole selles, et kellelegi ei meeldi konkurss, vaid on täiesti selge, et otselepingud on mõttekad ennekõike siis, kui turg on nii väike, et sisulist konkurentsi konkursi puhul ei ole. Sealt tuleb see loomulik põhjus ja seda seisukohta on minu arust esindanud kõik valitsused.

Me oleme seoses selle vaidlusega läinud tagasi aastani 2000, kui praegune ühistranspordiseadus suures plaanis kehtestati. Rääkimata mitmesugustest Euroopa õigusaktidest on otselepingud Eesti reaalses turuolukorras mõistlikud. Kui valitsuskabinet seda küsimust, kas teha konkurss või mitte, rohkem kui aasta tagasi arutas, siis esitati seal ka väga põhjalikud õiguslikud arvamused. Sisuline arutelu käiski selle üle, kas on mõtet teha konkurssi, kui sinna tuleb üks osaleja. See on väga koormav tegevus ja paneb paratamatult kõik riskid maksumaksja õlule. See on see vastus. Samas on otselepingute võimaldamine ja kehtiva ühistranspordiseaduse paragrahvide tõlgendus koosmõjus Euroopa Liidu määrustega kohtuvaidluse objekt. Ma loodan, et kohtuvaidlus annab siin oma tõe. Sõltumata kohtuvaidlusest on valitsus oma seisukohta veel kord kinnitanud asjaomase seaduseelnõu esitamisega Riigikokku, et Riigikogu oma tahet *expressis verbis* kinnitaks. Ma arvan, et see on hädavajalik, sest vastasel juhul me peaks ju tegema konkursi, kus tegelikult konkurentsi ei teki. Ma arvan, et seda ei taha ükski maksumaksja ja see ei ole ka mõistlik.

Teine küsimus oli Edelaraudtee vaidluste kohta. Edelaraudteel on mitu vaidlust riigi vastu. Nad nõuavad ka kompensatsiooni, ma jätan praegu selle summa ütlemata. Kordan veel kord üle, et riik ja Edelaraudtee sõlmisid 2009. aastal sellesama juhtumi puhul, millele te oma arupärimise seitsmendas ja üheksandas küsimuses viitate, pärast seda, kui Elektriraudtee oli leidnud n-ö postsovetlikust areaalist minimaalselt vajaliku rongipargi kaugdistantide opereerimiseks, viieaastase lepingu. Leping sõlmimisel oli väga palju arutelu ja vahetati ka palju kirju selles küsimuses, kuidas toimub lepingu ülesütlemine, kui leping öeldakse üles enne tähtaja lõppu. 2008. aastaks oli selge, et Edelaraudtee mitmel põhjusel uutesse rongidesse ei investeerinud, vanad rongid aga kaua vastu ei pea, nii et see oli selline hädapikendus. Oli põhjalik jutt, kuidas toimub lepingu ülesütlemine. Majandusministeeriumi juristide hinnangul on see riigi ja Edelaraudtee vahelises lepingus piisavalt reguleeritud, on määratud etteteatamise tähtaeg. Seda kõike on riik ilusti järginud. Edelaraudtee oli teadlik, et lepingu varasem võimalik lõpetamine on seotud uute rongide saabumisega, riigi poolt ei ole siin mingit läbipaistmatut või arusaamatut käitumist. Juhul, kui leping öeldakse varem üles, on riik kohustatud hüvitama otsese varalise kahju. Kui palju Edelaraudtee arvab olevat sellist otsest varalist kahju, meie ei tea täpselt.

16:09 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

16:11 Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Mainisite oma vastuses Tartu–Koidula, Tartu–Valga ja Lelle–Pärnu lõiku. Ma küsin Lelle–Pärnu kohta. Tõenäoliselt saabub meil lähitulevikus või sellises keskpikas lähitulevikus olukord, kus TJA paneb Lelle–Pärnu lõigu lihtsalt kinni, sellepärast et seda on vaja oluliselt rekonstrueerida. Mis saab siis, kui see aeg kätte tuleb? Kas me rekonstrueerime Lelle–Pärnu lõigu või ütleme pärnakatele, et sinna kõrvale tuleb Rail Baltic ja siis te hakkate selle rongidega sõitma, või mis siis saab?

16:11 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Aitäh! Selle küsimuse peaks esitama Edelaraudteele. Te teate ju suurepäraselt, et Lelle–Pärnu infrastruktuur kuulub Edelaraudteele. See on selles mõttes kergelt karikatuurne olukord, et olulised regionaalpoliitilised ühendused, olgu need Viljandi või Pärnu suunal, kuuluvad eraettevõttele, teie aga küsite ministrilt, kas minister kavatseb need riigi raha eest korda teha. Jah, 2008. aastal tekkis meil võimalus päästa Türi ja Viljandi vaheline liin. Aga veel kord: aus oleks ikkagi esitada küsimus omanikule. Selline olukord meil praegu on, see liin kuulub omanikule ja omanik peaks ütlema, mis ta sellega teha kavatseb. Loomulikult tuleb omanik ja küsib riigi käest, kui palju riik kavatseb talle raha anda. Kas see on mõistlik olukord? Ma arvan, et see on kaugel mõistlikkusest.

Kuidas niisugune olukord on tekkinud? Me võime vaadata 1990. aastate lõppu. Minule eriti ei meeldi ajaloos kaevata. Sisuliselt on vastus selline: see lõik tuleb korda teha, juhul kui Rail Balticu rajamine Pärnu suunal jääb venima. Kui meil õnnestub Rail Balticu Pärnu suund korda teha, siis investeerida nii palju, nagu me investeerisime Viljandi suunal, 85% ulatuses – ma arvan, et me ei ole lihtsalt nii rikkad. Me peame praegu leppima sellise mõneti ebamäärase olukorraga. Aga ma arvan, et mida kiiremini me saame lõpliku selguse Rail Balticu teostatavuse osas, seda kiiremini võiks Edelaraudtee Infrastruktuuri AS-i esindajatega maha istuda ja otsida mingisuguseid investeringu optimeerimise lahendusi. Kogu mahus investeerida on väga kallis. See oleks üsna ettevaatamatu, kui näiteks kümne aasta pärast on seal hoopis teine infrastruktuur, mis rahuldab täielikult regionaalset Tallinna–Pärnu ühendust. See on praegune seisukoht.

Aga küsimus on õige. Te olete väga võimekad inimesed, sotsiaaldemokraadid, kohtuge Edelaraudtee Infrastruktuuri AS-iga ja küsige, mis omanikul plaanis on! Ärme sekkume omaniku tegevusse, eraettevõtte tegevusse! Las nad selgitavad Eesti rahvale, mis mõtted neil selles küsimuses on.

16:13 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helmen Kütt!

16:14 Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Lugupeetud minister! Teie vastused olid pigem kriitilised arupärijate suhtes kui enesekriitilised selles osas, et järsku ikka läks teie juhitas ministeriumis midagi valesti. Esimesel jaanuarinädalal, sõites Viljandist Tallinna hommikul tiptunnil, kui Rapla inimesed hakkasid tööle minema, nägin, et Raplast alates oli istekohti väga raske leida. Istekohtade probleem oli kuni Raplani ka tagasisõidul. Kas midagi oleks võinud ka teisiti teha, et sellist olukorda poleks tekkinud? Tõepoolest, tänaseks on olukord normaliseerunud, Raplasse on pandud sõitma lisarong. Aga see algus – kas teile tõesti tundub, et kõik sai tehtud väga õigesti, mitte midagi ei oleks saanud teisiti teha? Millest siis tekkisid need emotsioonid inimestel, kes pidid rongis tund aega püsti seisma?

16:15 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Aitäh! Kui te lugesite minu vastustest välja kriitikat teie aadressil, siis te olete minust kindlasti valesti aru saanud. Ma tunnustan arupärimise esitajaid ja olen väga nõus sellega, mida ütles härra Õunapuu, st mina oleksin hea meelega vastanud arupärimisele tund pärast seda, kui te olite selle sisse andnud. Võib-olla peakski olema Eesti parlamendis selline kord, et minister kutsutakse siia ja ta annab aru, me ei peaks siis vehkima ringi ega otsima ajalehetoiimetust, kes oleks valmis meid ära kuulama. Aga see selleks, ärme lähme libedale tee! Lõpuks me saime ju juba jaanuaris piisavalt rääkida ja ma olen ka väga kriitiline. Ütlen veel kord: ettevõtte kinnitas, et nad suudavad tagada perfektse ülemineku kõikides asjades. Meil pole mõtet nüüd veebruari keskel siin tagantjärele vehkida, aga et te saaksite minust õigesti aru, siis loomulikult häiris mind samamoodi, et nii oluline investering minu meelest kogu Eesti

arengusse andis võimaluse kas või paar päeva sedalaadi kriitikat teha.

Muide, enne siia teie juurde tulekut ma uurisin järele, et nõudlus kasvab. Ei ole sugugi enam nii, et kõik inimesed saavad jälle istuda, aga see nõudluse kasv on ju see, mida me tegelikult tahame. Viljandi suunal, eriti Raplast Tallinna sõidul, on nõudlust juurde tulnud, samamoodi Tartu suunal. On jälle tekkinud ronge, kus inimesed peavad arvestama, et kogu sõidu ajal ei pruugi nad istuda saada. See on aga alati signaal ettevõttele. Sellepärast ongi rongipark hajutatud väiksemateks rongideks, kahevagunilisteks rongideks, et vastavalt nõudmisele, vastavalt müüdud piletite arvule oleks võimalik ronge suuremaks teha. Ma olen teiega nõus, et sellist lauskriitikat pole enam vaja, olukord on ettevõttele kontrolli all. Ma tahan küll loota ja näha, et rongid on täis, aga nii, et inimesed tunneksid ennast hästi teenindatuna – see on selle asja mõte. Ärge unustage, et transpordi arengukavas me oleme täitsa siiralt kavandanud rongireisijate arvu kahekordsena. Kust see reisijate arv siis tuleb? Ja kui kavandatu sellisel kujul realiseerub, siis jääb ikkagi nii, et kõik rongid kõikidel kellaaegadel ei ole 100%-lise täituvusega. Õudsem pilt oleks see, kui me oleksime edasi sõitnud nende vanade rongidega. Suur rong sõidab tööpäeva õhtul Viljandisse ja ta ei ole mitte pooltühi, vaid peaaegu täitsa tühi. Kas siis ei hakka veri vemmeldama, mõeldes, kui palju me oleme sellele rongile tegelikult peale maksnud, kuhu me oleme oma raha loopinud? Te olete siin ju alati võidelnud sotsiaalvaldkonna parema rahastamise ja kõige muu sellise eest. Kas selle peale ei hakka veri vemmeldama, kui raudteel sõidab Vene Hruštšovi-aegne õudukas, paar reisijat on sees ja me muudkui maksame eelarvest raha peale? Aga see selleks. Kokkuvõtvalt ütlen, et muidugi häiris see olukord mind väga, aga ma pean tunnistama, et avalikkuse reaktsioon, selline nagu see oli, andis ettevõttele kõvasti indu juurde. Mulle meeldis see reaktsioon selles mõttes, et me näitame, kui nõudlikud inimesed meil on, et mingisugust kehvemat kvaliteeti ei saa ka pooleldi avalik sektor endale lubada. See on selline päris hea indikaator.

Igaks juhuks veel arvudest. Jaanuari esimesel nädalal tagas see ettevõtte ju ka 52 väljumist päevas ja vähemalt ettevõtte statistika järgi, mis tugines müüdud piletite arvule ja rongisaatjate infole, oli sel nädalal püstiseisjaid 12 väljumisel. See näitab veel kord ka proportsioone. See ei õigusta, et püstiseisjaid oli mingil hetkel väga palju, aga see näitab, et 52 väljumist oli tegelikult suures ulatuses normaalne.

16:17 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

16:19 Jüri Morozov

Aitäh! Hea minister! Ühistranspordi korraldamine üle riigi on päris tõsine teema, seda enam, kui ühte transpordiliiki, rongiliiklusesse, on oluliselt investeeritud ja püütud seda paremaks teha. Kas teil on mingeid esialgseid indikatsioone, mis nüüd bussiliikluses juhtunud on? Ühelt poolt on korraliku raudteeühenduse, -liikluse olemasolu korral ju kuidagi vaja ka sinna rongi peale saada, st tähtsad on kohalikud liinid. Teine küsimus on, kuidas see on mõjunud näiteks Võru–Tallinna kiirliinide täitumusele. Kas seoses sellega, et osa reisijaid läheb Tartust juba rongi peale, võetakse liine vähemaks?

16:20 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Aitäh! Tõenäoliselt on mingeid põhjapanevaid järeldusi teha veel liiga vara. Oleme meediast lugenud mõningate bussiettevõtete reaktsioonist, et reisijaid on vähem ja nende konkurentsiseis on keerulisem. Kindlasti on õige see, mis te oma küsimuse alguses ütlesite. Siin on omavalitsustel, Elronil ja majandusministeeriumil ning kõigil ühistranspordi korraldajatel maakondades üksjagu tööd teha, et ühendus linnade vahel, sh ühendus Tallinnaga, oleks parem, ajakohasem, kiirem ja mugavam. Kasutan võimalust veel kord öelda, et meil on järgmiseks aastaks, kaheks-kolmeks aastaks planeeritud eraldi vahendid, lausa 15 miljonit eurot, et toetada selliseid kohalikke projekte, mis aitaksid kohendada infrastruktuuri, et eri transpordiliike oleks lihtsam ühendada, kaasa arvatud era- ja rongitransport. Vaatame, kas sellel on ka mingi mõju, et eri transpordiliigid hakkaksid paremini haakuma, et ei oleks tehnilisi ja infrastruktuuralaseid takistusi. Praegu on vara mingeid põhjapanevaid järeldusi teha. Selge on see, et konkurents tiheneb, seda võib eeldada. Esimese kuuga on rongireisijate arv kasvanud. Kui ma täna hommikul küsisin ettevõtte käest, milline on seis veebruarikuus, siis nende andmed näitavad ikka kasvu. Kohati ei ole andmed võib-olla mitte väga hästi võrreldavad selle tõttu, et võrdlusbaas on möödunud aasta, kus oli hoopis teine olukord. Ma arvan, et reaalselt pilti me hakkame järjest kokku panema.

16:21 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver!

16:22 Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Tõsi, reisirongiliikluse korraldamine ja toimimine on läinud paremaks. See on hea, et need asjad pikapeale paika loksuvad. Loodame, et te edaspidi arvestate ka kohalike inimeste ja organisatsioonide huve, kui on vaja reisirongiliikluse graafikud veel üle vaadata. Minu küsimus puudutab aga lähiaastatel või kümnete aastate jooksul väga suurt avaliku raha paigutamist, teatavasti 1,5 miljardit eurot. Sellest Eesti riigi avalikust rahast läheb võib-olla 500 miljonit Rail Balticu trassile ja siis toimub ka reisijate ümberjagamine Eesti ühelt raudteetrassilt teisele. Kas meil on koostamisel või juba olemas terviklik lahendus, kuidas korraldada reisirongiliiklust siis, kui on juba olemas Rail Baltic, või ka lähiaastatel? Kas on peetud mingit plaani lähinaabritega, kuidas panna tööle Tartu–Valga–Riia liin?

16:23 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Rail Balticu ettevalmistused on sellises faasis, et natuke vara on veel koostada piisava detailsusastmega riiklikku ühistranspordi programmilist dokumenti, millele oleks ka mingi kasutegur. Praegu ei ole ju sugugi kindel, et me Rail Balticu puhul jõuame investeerimisotsuseni. Loodetavasti jõuame. Mis puudutab Tartu–Valga–Riia liini, siis transpordi arengukavas, mis tuleb Riigikogus kinnitamisele, kajastub meie tahe leida sinna toimiv majandus- või ärimudel atraktiivse rongiühenduse kas taastamiseks või loomiseks. Kas see õnnestub, sõltub nii meist kui ka Läti kolleegidest. Me oleme teinud selle kohta ka uuringuid. Võtmeküsimus on, kuidas see asi äriliselt ära tasub, ja kui ei tasu, kuidas siis seda toetada jne. Kindlasti on siin veel see küsimus, et infrastruktuuritasud on riikides erinevad. Aga see on üks Eesti ja Läti transpordiministriumide koostöö teema ja me tegeleme sellega. Ma ei tahaks praegu anda lubadust, millal see ühendus võiks realselt taastuda.

16:23 Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu! Asume läbirääkimiste juurde. Palun, Jaan Õunapuu!

16:25 Jaan Õunapuu

Austatud aseesimees! Lugupeetud kolleegid! Hea minister! Ma ei taha, et selle arupärimise juures jääks kõlama meiepoolne lauskriitika. Annan endale aru, et sõidutingimused on kindlasti paranenud, rongisõit on muutunud mugavamaks. Kuid selge on ka see, et alguses olid kõik Elroni tegevused puudulikud – selles ei ole mingit kahtlust. See, et inimesi ei suudetud õigeaegselt teavitada sõidugraafikutest, ei suudetud õigeid graafikuid välja panna, on kindlasti väga negatiivne ja tegemata töö.

Tiptundidel on rongid ülerahvastatud, sellest on siin mitu korda juttu olnud. Inimesed on pidanud sõidu ajal kas püsti seisma või võimaluse korral vahekäikudes istuma. Olen seda ise kogunud. Tartu–Tallinna rongis jäävad inimesed juba Jõgevast alates püsti, Tamsalust ja Tapast rääkimata. Poolteist tundi Jõgevalt kuni Tallinnani püsti seista ei ole vanematel inimestel kuigi mugav. Samuti ei jõua piletimüüjad tihedalt inimesi täis vagunitesse ja mis seal salata, väga suured probleemid on olnud – ma ei oska öelda viimase nädala kohta, aga enne seda küll – ka kaardimaksetega. Trassil ei ole mõnes kohas võimalik kaardimakset teha ja siis tuleb see vaene teenindaja kuskil järgmises peatuses uuesti inimese juurde, et võib-olla nüüd saame makse ära teha. Seda kummalisem on, kui firma, kelle omatulu ei küüni 30%-ni, suhtub tulu teenimisse natuke pinnapealselt.

Nii minister kui Elroni nõukogu esimees Toivo Promm on väitnud, et selline ebaõnnestunud rongiliikluse korraldamine ongi regionaalpoliitika. Ma olen selle väite võtnud mõlema eespool nimetatud isikuga intervjuudest. Võib öelda, et ainult reisijate arvu kasv ei taga kvaliteetset teenust. Sõitjad omakorda on rahulolematud, kuna tippaegadel väljuvad rongid on tehtud kiirrongideks, mis väikestes kohtades ei peatu. Minu poole on pöördunud väga paljud omavalitsusjuhid. Nad on avaldanud rahulolematust, et nende ettepanekuid ei ole sõidugraafikute puhul arvestatud. Ehk saab suve hakul uute graafikute koostamisel neid ettepanekuid paremini arvestada.

On selge, et alguses oli tegemist kasvuraskustega. Olen kindel, et tiptundidel on vaja rongidele vaguneid lisada, Tartu–Tallinna suunal kindlasti kaks lisavagunit, teistel suundadel üks või kaks juurde.

Ma vaatasin täna neid arve, mis Elron on välja toonud. Nad on rõõmsad selle üle, et võrreldes Edelaraudteega on reisijate arv jaanuari- ja veebruarikuu jooksul oluliselt kasvanud. Ma arvan, et tegelik reisijate arv võis olla isegi veel suurem, kõikidele lihtsalt ei jõutud pileteid müüa.

Kuna härra minister viimast küsimust ette ei lugenud, siis loen selle stenogrammi huvides siiski ette, et midagi ei jääks saladuseks: "Härra Parts, Teie ministriks oleku ajal on olnud üks skandaal teise otsa, Te ei ole suutnud ministeeriumi haldusala hallata. Rahulolematust on nii Riigikogus, kuid mis kõige tähtsam, ka need, kes Teid end teenima on kutsunud, pole Teiega rahul. Kas ei ole aeg üle jõu käivast ametist loobuda ja meie hulka tagasi tulla?" Aitüma!

16:29 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove ei ole. Selle punkti arutelu on ammendunud. Suur tänu, minister Parts!

4. 16:30 Vaba mikrofon

16:30 Aseesimees Laine Randjärv

Peale haamrilööki on nüüd võimalik registreeruda vaba mikrofoni sõnavõtuks. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

16:30 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Möödunud reedel toimus Narvas Eesti Keskerakonna Narva piirkonna juhatuse koosolek, millest võtsid osa ka linnapea ja volikogu juhtkond. Me arutasime haridussüsteemi finantseerimist lähtuvalt määruse eelnõust, mis kaks nädalat tagasi saadeti Eesti omavalitsustele. Seoses õpetajate palkade ja koolisüsteemiga tekib pidevalt küsimus, milline kool jääb, millised pannakse kinni, millised ühendatakse jne. Küsimusi tekib pidevalt. Tihti on see informatsioon, mis ilmub lehtedes, teles ja raadios, täiesti ebaadekvaatne. Arvestades selle küsimuse delikaatsust, palus Narva piirkonna juhatuse mul teile ette kanda esimesed otsused, mis me sellel teemal vastu võtsime.

Kui Vabariigi Valitsus võtab vastu selle määruse, millega muudetakse rahajagamise süsteemi, siis suureneb Narvas veidi põhikooli rahastamine. Kui meie mitmetunnine arutelu ja arvutused kokku võtta, siis on meil kokku seitse põhikooli, kus praegusele õpetajate koosseisule on tagatud 12%-line palgatõus. Ma ütlen seda stenogrammi huvides, sest seda hakatakse nagunii vaatama: need on põhikoolid, mis asuvad Narva Kesklinna Gümnaasiumis, Narva Kreenholmi Gümnaasiumis, Narva 6. koolis, Pähklimäe gümnaasiumis, Soldino gümnaasiumis, humanitaargümnaasiumis ja täiskasvanute koolis. Kokku tuleb seal 275 normkoormust, st umbes 300 õpetajat 560-st.

Mõne nädala jooksul peale seda, kui Vabariigi Valitsus selle määruse kinnitab, tehakse lepingusse muudatused ja nähakse ette palgatõusud. Kuid isegi põhikoolile jääb selle mudeli järgi raha napiks. Ei ole mingit võimalust palka tõsta, kuna nendes põhikoolides, mis asuvad Narva Eesti Gümnaasiumis, Narva Peetri Koolis ja Narva Paju Koolis, on väga vähe õpilasi. Eriti traagiline olukord on Narva Eesti Gümnaasiumis, kus on 173 õpilast. Ka Narva Paju Koolis on alla 200 lapse, seal on nii haiged lapsed kui ka need, kes vajavad täiendavat sotsiaalhooldust. Nimelt tehti seal kunagi Mailis Repsi ministriks oleku ajal õpilaskodu.

Mis puudutab Narva gümnaasiume, siis praegust süsteemi muutmata ei ole võimalik haridusministri lubadust täita. Kõik peavad teadma, et tema lubaduse täitmiseks tuleb koolidest vallandada 35, 36 või 37 õpetajat. Teisiti ei tule välja. Nii et meie Narvas mõtleme praegu, kuidas saaks teha nii, et õpetajaskond ise otsustaks, mida nad tahavad. Kas nad tahavad minister Aaviksoo lubatud 12%-list palgakasvu, millega kaasneb umbes 36 nende kolleegi töölt vallandamine, või lepivad nad väiksema palgakasvuga, aga soovivad säilitada selle skeemi, mis praegu on.

Reedel võtsime vastu veel ühe otsuse. Alates selle aasta 1. septembrist hakkame gümnaasiumiklasse avama ainult sel juhul, kui seal on minimaalselt 35 õpilast. Enam ei ole jaksu aastast aastasse kannatada seda jama, mida Aaviksoo meile korraldab. Kergem on üle minna uuele süsteemile. Aitäh!

16:35 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

16:36 Valeri Korb

Lugupeetud kolleegid! Meie kolleeg Mailis Reps kirjutas möödunud nädalal päris palju sellest, kuidas meil on asjad õpetajate palga tõusuga, vaatamata sellele, et haridusminister Jaak Aaviksoo räägib, et õpetajate palk on kasvanud päris heas tempos ja kasvab veelgi. Tuli välja, et õpetaja palk on keskmiselt 976 eurot. Nädalavahetusel ma võtsin kätte ja arvutasin. Meil on üle 14 000 õpetaja ja 976 eurot on keskmine palk, korrutasin 12-ga ja arvestasin veel kõiki makse, 1,34 on koefitsient. Tuli välja, et meie eelarves on selleks, et kõik õpetajad saaksid keskmist palka, vaja 220 miljonit, natuke vähem. Ma palun vabandust, et mõned arvud lähevad võib-olla natuke teistmoodi, kui statistika räägib. Kui võtsin sellesama meetodi ja hakkasin õpetajate palka korrutama mitte 14 000, vaid 10 000-ga, 970 keskmiselt ja 12 kuud, koefitsient 1,34, siis sain 157 ja natuke rohkem miljonit, mis ongi enam-vähem meie eelarves olemas. Mõte ongi selles, et selle vahe, natuke rohkem kui 50 miljonit, oleksime pidanud lisama kohe, kui me möödunud aasta novembris siin saalis kinnitasime eelarve. See on tõeline palk.

Aga mis tuleb välja? Tuleb välja, et selle vahe katte peavad kuskilt leidma kohalikud omavalitsused, et koole mitte kinni panna. Mõned asjad on juba läinud nii, et mõni vallavanem räägib, et paneme kõik lukku, paneme vallavalitsuse kinni, maksame õpetajatele palka, ise läheme kuhugi, ma ei tea kuhu, puhkusele või kuskile mingit teist tööd tegema. Palju aastaid on räägitud sellest, et kohalikud omavalitsused saavad riigilt päris hästi toetust. Me räägime teedest, me räägime aktsiisidest, kõigest sellest, kus rahad peaksid kohalikul omavalitsusel kõvasti kasvama. Aga ma saan aru nii, et õpetajate palgaga on meil kahjuks samad lood. Siin on kohe näha, kuidas riik mõtleb, kuidas ministeerium, minister mõtleb meie hariduse tulevikust. Aitäh!

16:37 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas on veel kõnesoove? Ei ole. Siis on kõik päevakorrapunktid arutatud ja tänane istung on läbi saanud. Soovin kõikidele kaunist õhtu jätku ja kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 16.39.